

Følgende organisasjoner var til stede på Mosjøen-møtet 27.6.2020:

Motvind - Bevar Øyfjellet
Norske Samers Riksforbund
Motvind Norge
Samerådet
Natur og Ungdom
Norske Reindriftssamers Landsforbund
Naturvernforbundet
Maadtoej sijte

Organisasjonene stiller seg bak uttalelsen fra Mosjøen-møtet, og omtales som *organisasjonene* i uttalelsen.

Uttalelse fra Mosjøen-møtet 27.6.2020

Øyfjellet Wind AS har fått konsesjon for å bygge et stort vindkraftverk i det som er et livsviktig område for Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, med flyttvei og beiteområder. Reindriften har aldri sagt ja til dette store inngrepet.

Vindkraftverk ødelegger reinbeiter og trekkveier.

Nyere forskning slår udiskutabelt fast at reinen unnviker vindkraftverk i så stor grad at kraftverkene og et omland på 3 km rundt er å anse som tapte beiter. Dette gjelder studier fra Gabrielsberget (2016), Malå (2018), Raggovidda (2017). GPS-målinger viser at det kun er bukkene som trekker inn i beitene rundt vindkraftverkene, mens simlene som utgjør 85 - 90 % av flokkene skyr områdene.

Dommen fra skjønnssaken om Fosen i Frostatings lagmannsrett 8.6.2020 viser til disse studiene, og slår fast at det er uomtvistelig at vindkraftverk påvirker reindriften negativt i en slik grad at beitelandet er å anse som tapt.

Ny forskning slår også fast at vindkraftverk fører til spesielt stor unnvikelse i den sårbare kavlingsperioden, noe som påvirker vårflyttingen. Det er ingen tvil om at Jillen Njaarke vil miste trekkveien hvis Øyfjellet vindkraftverk blir realisert, noe som vil være et direkte brudd med reindriftslovens § 22. Det er ingen tvil om at Jillen Njaarke mister beiteland og får ødelagt trekkvei hvis Øyfjellet vindkraftverk blir realisert. Organisasjonene anser at ødeleggelsene har et slikt omfang at Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt blir nektet å utøve sin kultur, slik at deres rett til kulturøvelse nedfelt i FNs konvensjon for sivile og politiske rettigheter (SP §27) blir brutt.

Rettigheter for reindriften ifølge konsesjonsbehandlingen.

Norge ratifiserte, som første land, ILO-konvensjon nr 169 om urfolks rettigheter ved stortingsvedtak i 1990, og den trådte i kraft i 1991. Det ble da bestemt at denne internasjonale konvensjonen gjelder for samene i Norge. Konvensjonen har bestemmelser om blant annet landrettigheter. FNs erklæring om urfolks rettigheter av 2007 legger føringer for arbeidet om urfolks rettigheter, blant annet bestemmelser om bruk av tradisjonelle ressurser og landområder. Norge har vært aktiv i utarbeidelsen av denne erklæringen. I Norge har vi i tillegg Sameloven av 1987. Året etter ble denne retten slått fast i Grunnlovens paragraf 108. Når det gjelder samiske rettigheter har altså Norge ratifisert en internasjonal konvensjon, har deltatt i utarbeidelsen av FN-erklæring, har en egen samelov og en egen paragraf i Grunnloven. Dette viser at Norge er et land som på overordnet nivå tar samiske rettigheter på største alvor. Det skal ikke være sånn at Norge har overordnede prinsipper som ikke skal følges opp i store utbyggingsaker.

I OEDs klagebehandling og sluttvedtak for konsesjonen er ILO-konvensjonen og urfolks rettigheter beskrevet, og departementet tar utgangspunkt i at en forutsetning for å kunne gi konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk er at reindriften sikres adgang til vinterbeiteområdene. OEDs behandling i 2016 viser på flere måter at reindriften har rettigheter i området som OED anser viktige. Bl a sier OED: «Departementet viser i den forbindelse til det vernet flyttleier har etter reindriften, men ikke minst til det faktum at tilgang til vinterbeitene er en forutsetning for å kunne videreføre reindriften».

Organisasjonene reagerer derfor sterkt på at OED viser en endring i holdning som åpenbart har skjedd siden konsesjonen ble gitt, gjennom at de våren 2020 overkjørte reindriften fullstendig i forbindelse med at anleggsarbeidet ikke ble stanset under vårflyttingen av reinen. Erfaringene fra denne perioden viser at OED ikke lenger står ved utsagnene i 2016 om at det er en forutsetning for konsesjon at reindriften sikres adgang til vinterbeiteområdene. Også i saken om Kalvatnan-utbyggingen vektla OED SP artikkel 27 og kulturvern for minoriteter. På samme vis som i Kalvatnan-saken må utbygging av vindkraftverk i Øyfjellet avvises.

Organisasjonene viser til konsesjonen av 11.10.2018, Vilkår 15 Reindrift med følgende tekst: «*Eolus Vind Norge AS skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om et forslag til avbøtende tiltak for reindriften i området for anleggs- og driftsfasen [...]»*. Konsesjonen er på dette punktet brutt, da det ikke foreligger en avtale med reinbeitedistriktet. Vi er også et brudd på konsesjonen at flyttveien ble sperret under vårflyttinga og at OED overkjørte de faglig funderte vurderingene til NVE om anleggsstans i en måned. Det er heller ikke blitt konsulert om MTA-planen med Sametinget. Det er helt urimelig at utbygger får starte med anleggsarbeid før alle planer er godkjent og avtaler er inngått.

Utløst press i konsesjonsprosessen.

Organisasjonene viser til konsultasjonsreferat med reinbeitedistriktet, hvor det framkommer at det ble gjennomført parallelle konsesjonsprosesser for Mosjøen og Øyfjellet vindkraftverk som begge er i Jillen-Njaarke sitt reinbeitedistrikt, og at reinbeitedistriktet mener å ha blitt pålagt utilbørlig press for å velge ett av dem. Organisasjonene mener det i så fall er en alvorlig hersketeknikk å kommunisere at det vil bli gitt konsesjon for ett vindkraftverk i distriktet, og at reieneierne selv fikk velge. Dette er uetisk og et potensielt tilfelle av tjenesteforsømmelse fra NVE som bør granskes når regjeringen skal se gjennom konsesjonsvedtakene.

Nytt stortingsvedtak om å gjennomgå gitte konsesjoner.

Stortinget har bedt regjeringen vurdere om gitte vindkraftkonsesjoner har fulgt energilovgivningen og forvaltningslovens krav, og sagt at dersom det skulle foreligge feil eller mangler i konsesjonen som er i strid med lovgivningens krav skal forvaltningen stanse vedtaket. Organisasjonene ber om at regjeringen i sin oppfølging av stortingsvedtak i representantforslag 143 S også vurderer konsesjonene i lys av folkeretten, herunder FNs konvensjon for sivile og politiske rettigheter som er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven, og annen relevant lovgivning. Videre poengterer vi at gjennomgangen av gitte konsesjoner må gjøres av en uavhengig part, ikke av NVE eller OED selv.

Når det gjelder Øyfjellet vindkraftverk vet vi allerede at konsesjonsarbeidet har vært altfor dårlig på flere områder. Reindrift har etter konsesjonen fått tilleggsutredninger som ikke har blitt tilstrekkelig tatt hensyn til. For naturmangfold er utredningene totalt uakseptable. Begge disse eksemplene er nok til å trekke tilbake konsesjonen for Øyfjellet vindkraftverk.

Konklusjon.

Ut fra flere brudd på konsesjonsvilkårene og feil og mangler i konsesjonen forventer organisasjonene at Øyfjellet Wind AS fratras konsesjonen til å bygge Øyfjellet vindkraftverk. **Reindriftnområder skal ikke gjøres om til vindkraftverk!**